

**ПРІОРИТЕТИ ПРЕВЕНТИВНОСТІ В ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ
В НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ (З ДОСВІДУ РОБОТИ)**

На зламі тисячоліть виживає не сильніший, а той, хто найкраще реагує на зміни. Тому сьогодні, аби міцно стояти на ногах, замало знати макро- та мікроекономіку, менеджмент і маркетинг, замало здобути вищу освіту та мати престижну спеціальність. Треба мати та розвивати активну життєву позицію, навчатись реалізовувати свій творчий потенціал і здібності для подальшого інтенсивного та всебічного самовираження.

Усі ми усвідомлюємо, що розвиток і становлення суспільства, держави можливий лише за наявності високого рівня освіти, культури, зростання інтелектуального та духовного потенціалу нації, формування нової генерації, національно-свідомої інтелігенції, яка зможе виховувати нове покоління людей, здатних здійснювати свій вибір на основі зібраної інформації, усвідомлювати свою відповідальність, змінюватись разом зі світом. Водночас формувати та зберігати своє «Я», наповнювати сенсом своє життя. Жити не тільки довго, а й повноцінно і щасливо, здійснюючи самореалізацію у власних інтересах, для блага навколишніх людей і суспільства в цілому.

Педагогічний колектив Вінницького технічного коледжу постійно тримає руку на пульсі життя, і не лише забезпечує студентів якісними знаннями, а й перебуває у постійному пошуку нових технологій, які сприяють створенню середовища, що розвиває, навчає та виховує. Саме таку мету передбачає проблема, над якою ми працюємо: «Впровадження інтерактивних методів навчання. Формування психолого-педагогічних основ здорового способу життя як дієвої альтернативи негативним тенденціям у молодіжному середовищі, розвиток духовності, творчого потенціалу студентів коледжу та залучення їх до скарбниці загальнолюдської культури».

Навчання у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації за хронологічним виміром є не таким довготривалим, але вкрай значущим і суттєвим для формування особистості молодої людини. Цей період є перехідним на шляху від дитинства до дорослого життя. Вийшовши з-під батьківської опіки, молодь адаптується в новому для себе середовищі, прагнучи самостійності, самовиявлення. Це може супроводжуватись ризикованою поведінкою і бажанням будь-якою ціною досягти визнання, яке не завжди узгоджується з нормами загальнолюдської моралі. У цей період гостро постають проблеми особистої відчуженості, пасивності, інфантильності, різкого несприйняття досвіду старших. Можливі кардинальні зміни ціннісних орієнтирів, причиною яких можуть стати суспільні пріоритети, вплив неординарних особистостей, статевий розвиток організму, занижена або завищена самооцінка. Окрім того, студенти потрапляють у нові умови життя, мають різне соціальне походження і матеріальне забезпечення, а ще нові погляди та інше сприйняття життя і світу. Багато складних завдань доводиться вирішувати молодій людині на шляху дорослого життя. Важко проходить і сам процес «дорослішання». Тут надзвичайно важлива своєчасна компетентна педагогічна корекція та правильні орієнтири, спрямовані на позитивну соціалізацію студентської молоді.

Майбутнє народжується з минулого, а сьогодення потребує виваженості, цілеспрямованого соціально-педагогічного впливу, нових підходів, знань і практичних навиків сучасної педагогіки і психології. Таких якостей від педагогів як мобільність, толерантність, культура, соціальна відповідальність, громадянськість.

За будь-яких умов навчальний заклад має бути джерелом мудрості, людяності, культури. Без цього немає надії на краще майбутнє. А молодіжна політика має стати складовою частиною навчально-виховного процесу у ВНЗ, яка органічно поєднала б якість навчання, високий рівень культури і професіоналізму педагогів і відповідне сприяння професійній і соціальній зрілості студентів.

Саме за умови превентивної спрямованості виховну роботу в коледжі розглядатимемо як складову процесу соціалізації студентської молоді з урахуванням педагогічних

пріоритетів превентивності, що сприяє успішній соціальній адаптації, формуванню ціннісних орієнтацій, повноцінному особистісно-професійному становленню та майбутньому кар'єрному зростанню, утвердженню здорового способу життя як дієвої альтернативи негативним тенденціям у молодіжному середовищі.

Наукові дослідження, які проводились у навчальному закладі під керівництвом доцента кафедри психології Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського В. Сорочинської, підтверджують, що виховна робота зі студентською молоддю стає більш ефективною.

В єдиному цілісному процесі коледжу ми прагнемо об'єднати сторони, що формують людську особистість: планомірно організована навчально-виховна діяльність, спрямована на зміцнення морального, духовного і фізичного здоров'я та соціальне дозвілля. Такий підхід до проблеми освіти та виховання впроваджується як фактор навчально-виховної діяльності, основа світогляду, поведінки та способу життя молодої людини, а в цілому залишаються загальнолюдські цінності, їх прогресивне формування у молодих людей, становлення чіткої громадянської позиції, принципів соціальної орієнтації та поведінки [1, с. 322].

Така система роботи допомагає формувати внутрішню важливу позицію щодо пріоритетної цінності власного здоров'я. Тому соціально-педагогічними умовами формування здорової життєдіяльності студентської молоді є:

- формування мотивації до здорового способу життя на основі об'єктивної поінформованості про його переваги та умови реалізації;
- організація цілеспрямованої, систематичної, превентивної виховної роботи з метою попередження негативних явищ у студентському середовищі;
- створення умов для повноцінної особистісної та професійної самореалізації студентської молоді [1, с. 320-321].

На створення умов для розвитку особистості студента спрямована робота психолого-педагогічного семінару педагогів-кураторів, психологічного практикуму і школи молодого викладача, які знайомлять із новими технологіями навчально-виховної роботи, активними формами і методами, досвідом роботи, сприяють залученню студентів до науково-дослідницької, культурно-просвітницької, суспільно-громадської, соціально-наукової діяльності.

Під керівництвом доцента кафедри Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського В. Сорочинської на психолого-педагогічних семінарах вивчали проблеми: «Соціально-педагогічні основи адаптації та соціалізації студентів», «Концептуальні засади організації виховного процесу», «Попередження негативних явищ у студентському середовищі», «Соціально-педагогічне сприяння професійному самовизначенню студентської молоді».

Систематично вивчаємо студентське життя: інтереси, нахили, звички, зацікавленості, особливості волі і характеру, рівень розвитку, рівень підготовки, стиль діяльності, матеріальні умови життя, як проводиться час поза межами навчального закладу, коло друзів, що хвилює, що радує, що непокоїть. Аналізуємо стан правопорушень серед студентської молоді, з'ясовуємо причини та умови, що сприяють виникненню протиправних дій, шукаємо різноманітні засоби, форми, методи щодо поліпшення стану справ.

Ефективні зрушення соціальної поведінки молоді дає чітка організація виховної роботи в групі, вивчення соціального стану кожного студента, залучення студентів до роботи в гуртках художньої самодіяльності, тематичних гуртках і клубах, гуртках технічної творчості, спортивних секціях, участі в організації та проведенні різноманітних свят, конкурсів, брейн-рингів та інше.

Це забезпечує теоретичну і практичну реалізацію заходів, спрямованих на попередження, подолання відхилень у поведінці і запобігання розвитку різних форм їх асоціальної, аморальної поведінки, а саме:

- правопорушень (схильність до агресії, крадіжок, брехні та інших вад, що можуть привести до кримінальних дій);
- поганих звичок (алкоголізму, тютюнопаління, наркоманії).

П'ятий рік поспіль у навчальному закладі працює «Студентська соціальна служба коледжу», яка спрямована на профілактику негативних явищ у студентському середовищі і формування навичок здорового способу життя. Тут ми інтегруємо свої зусилля, запрошуючи до співпраці державні, громадські організації, кваліфікованих фахівців, зокрема соціальних працівників, психологів, юристів, лікарів та інших. Проводимо дослідження, тестування, соціологічні зрізи, пропаганду соціологічних і психологічних знань, заходи з формування успішної особистості та конкретних активних форм: дискусія «Як стати успішною особистістю», бесіди: «Що таке успіх?», «Сходінки до успіху», «Здібності та успіх», психологічний практикум для студентів «8 кроків для досягнення вашої цілі», ділова гра для тих, хто прагне досягти успіху в будь-якій сфері діяльності. Це допомагає педагогам-кураторам, адміністрації коледжу корегувати напрями і зміст роботи з формування соціально і психологічно здорової особистості.

Тісна співпраця з Вінницьким міським центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Завдяки кваліфікованим фахівцям центру надається соціальна підтримка студентській молоді, а також психологічна підтримка та допомога дітям-інвалідам і сиротам. Традиційними стали зустрічі присвячені проблемі торгівлі людьми, бесіди, тренінги з профілактики тютюнопаління, вживання алкоголю, наркоманії та СНІДу, інших негативних явищ серед молоді. Студенти коледжу щорічно є учасниками міської акції «Молодь проти СНІДу», а театральна студія коледжу презентувала молоді міста інтерактивні спектаклі «Голка» та «Маємо право».

Ефективним засобом активізації і саморозвитку особистості (як складова частина соціалізації) є волонтерський рух. Студенти-волонтери залучаються до основних видів соціальної роботи, таких як профілактика, обслуговування, адаптація, патронаж [1, с. 275].

Дослідження, проведене із волонтерами коледжу у відповідях на запитання («У волонтерській діяльності мені найбільше подобається...»), виявили основні мотиви прилучення до волонтерської діяльності. Майже половина опитаних прийшла в студентську соціальну службу, щоб покращити світ, зробити його добрішим, допомогти тим, хто цього потребує, поспілкуватися з ровесниками, однодумцями. До речі, саме завдяки спілкуванню розширюється склад волонтерських груп. Це один із найцікавіших, найпривабливіших видів діяльності серед студентської молоді. Адже за умов складного соціального та економічного становища в країні зробити щось конкретне уже сьогодні, зараз і відчуті результати своєї праці, своїх дій, відчуті самоповагу, самореалізованість – це означає отримати морально незрівнянно більше, ніж віддати.

У межах Державної програми «Збереження репродуктивного здоров'я нації до 2015 року» ми тісно співпрацюємо з Центром планування сім'ї при обласній лікарні ім. М.І. Пирогова. «Збереження репродуктивного здоров'я молоді», «Репродуктивне здоров'я молоді очима волонтерів», зустрічі, тренінги, лекції в рамках діючого україно-американського проекту «Разом до здорового майбутнього» дають свої позитивні результати. Приємно констатувати, що за вивченням досвіду роботи наших волонтерів, створено фільм, у якому йдеться про їх діяльність у даному проекті.

Усе пізнається в порівнянні. І можна розглядати безліч прикладів. Але як свідчить життя, кожне нове покоління більш розвинене, мудріше, прогресивніше. І наша молодь займає гідне місце у сучасному житті.

Соціальне замовлення кожного із нас і наших підопічних – бути щасливими, вільними, здоровими, зберегти почуття власної гідності. Все це покладено в основу педагогічної теорії життєдіяльності людини та її духовного світу.

Навчити людину бути щасливою мабуть неможливо. Але можна і необхідно допомогти розібратись у складних лабіринтах життя та максимально уникнути труднощів через недосвідченість і недалекоглядність, навчивши головним життєвим орієнтирам як відрізнити справжнє від штучного.

Література:

1. Штифурак В.Є. Соціально-педагогічні основи виховної роботи зі студентською молоддю / В.Є.Штифурак. – Вінниця : Видавництво друкарня «Діло», СПД Данилюк В.Г., 2007. – 568 с.

2. Левківська Г.П. Адаптація першокурсників в умовах вищого закладу освіти : навчальний посібник / Г.П.Левківська. – К., 2001. – 128 с.

У статті мова йде про пріоритети превентивного виховання та соціалізацію студентської молоді в організації виховної роботи в навчальному закладі.

Ключові слова: превентивність, дозвілля, соціалізація.

В статье речь идёт о приоритетах превентивного воспитания и социализации студенческой молодёжи в организации воспитательной работы в учебном заведении.

Ключевые слова: превентивность, досуг, социализация.

This article deals with priorities of preventive upbringing and socialization of students youth in organization of rearing work in an educational institution.

Keywords: preventivess, leisure time, socialization.